

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti

Referentni centar za epidemiologiju Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske

Zagreb, 19. listopada 2020. godine

Voditeljima Službe za
epidemiologiju Zavoda za javno
zdravstvo

- svima

Predmet: Privremene preporuke za nadzor nad kontaktima oboljelih od COVID-19

Poštovani,

S obzirom na porast novoinficiranih i oboljelih od COVID-19 očito je da u nekim županijama zavodi za javno zdravstvo nisu u mogućnosti kontaktirati i upisati u digitalnu platformu za praćenje COVID-19 sve kontakte oboljelih. S izbijanjem većih žarišta u županijama s manjim brojem osoblja u higijensko-epidemioloških djelatnosti jedva se stiže kontaktirati i upisati oboljele.

Općeprihvaćen je stav da su izoliranje oboljelih i karantena njihovih bliskih kontakata glavne mjere za suzbijanje širenja epidemije COVID-19 uz mjere u zajednici poput ograničavanja okupljanja, održavanja fizičke distance, higijene i nošenja maski.

Izostanak adekvatnih mjera u zajednici i konzistentne primjene postojećih mjera doveli su do tolikog povećanja novooboljelih i kontakata za stavljanje pod zdravstveni nadzor da često kolegama u županijskim zavodima nije moguće ni najnužniju obradu odraditi, a kamoli identificirati svaki kontakt i sve evidentirati kroz digitalnu platformu. Nažalost, većina zavoda nije u mogućnosti angažirati ljude iz drugih službi da pomažu u poslovima epidemiološke službe, a pomoć liječnika obiteljske medicine je vrlo ograničena.

Angažman oko upisivanja kontakata kojima je određena karantena je nesrazmjerno velik u odnosu na dodatnu korist koja se time postiže u epidemiološkoj situaciji obilježenoj rasprostranjenom cirkulacijom virusa u stanovništvu. Istovremeno, zbog velike opterećenosti tim administrativnim poslom, manje vremena epidemiološkim službama preostaje za otkrivanje izvora infekcije, otkrivanje drugih bolesnika u okolini pacijenta, evidentiranje i zdravstveni nadzor oboljelih i druge epidemiološke poslove na prevenciji COVIDa-19.

Dakako, nužno je da zdravi kontakti budu obaviješteni o potrebi karantene/samoizolacije, ali to obavještavanje ne mora nužno doći iz epidemiološke službe i uključivati dugotrajne razgovore. Isto tako, ako je netko u samoizolaciji na temelju savjeta, postiže se jednak učinak u epidemiološkom smislu kao samoizolacija koja je popraćena prikupljanjem osobnih podataka i unosom u digitalnu platformu. Dapače, ako će epidemiolozi imati više vremena za otkrivanje oboljelih, temeljito anketiranje i edukaciju oboljelih, učinak našeg posla na epidemiološku situaciju bi mogao biti još i veći nego što je sada.

Zbog svega navedenog, predlažemo u vrijeme ovako velike opterećenosti epidemioloških službi, nekoliko privremenih pristupa s ciljem smanjenja administrativnog opterećenja i osiguravanja više vremena za poslove koji će imati veći učinak na epidemiološku sliku.

- Posvetiti pažnju razgovoru s oboljelim radi educiranja o načinu čuvanja bližnjih od infekcije tijekom bolesti, o putevima prijenosa bolesti i značenju bliskog kontakta kako bi znao ispravno identificirati svoje bliske kontakte u vrijeme zaraznosti, eventualno identificirati izvor infekcije, te o važnosti da pošalje teritorijalno nadležnom epidemiologu kontakt podatke osoba s kojima je ostvarivao bliski kontakt. **Osobito je važno obratiti pažnju na postojanje kontakata koji rade s vulnerabilnim skupinama ili pripadaju vulnerabilnim skupinama** (zdravstveni sustav ili sustav socijalne skrbi);

- Svojim neposrednim kontaktima (npr. ukućanima), oboljeli može odmah proslijediti upute o samoizolaciji koje dobije od epidemiologa, uz naznaku da će ih epidemiolog kontaktirati u dogledno vrijeme emailom ili telefonom.. **Ako među kontaktima ima osoba koje rade s vulnerabilnim skupinama, treba ih dodatno epidemiolog kontaktirati;**

- Ako je mali broj kontakata, bolesnik ih može tijekom razgovora navesti epidemiologu, a ako ih je velik broj, bolje da ih popiše (ime, prezime, adresu, telefonski broj, email...) i pošalje epidemiologu popis elektroničkom poštom. Epidemiolog ih ne treba kontaktirati ukućane bolesnika jher će im bolesnik dati podatke koje je dobio od epidemiologa. Naravno, ako bliski kontakti imaju dodatna pitanja, mogu kontaktirati epidemiologa putem kontakt podataka koje epidemiolog da bolesniku;

- Ako su kontakti djeca u vrtićkom ili školskom kolektivu, epidemiolog pripremi kratki dopis s pojašnjenjem i preporukom za samoizolaciju koji će uprava dječjeg vrtića/škole uputiti roditeljima djece koja su bila u kontaktu s bolesnikom;

- Ako se radi o kontaktima u zdravstvenoj ustanovi, u dogovoru s Povjerenstvom za sprječavanje bolničkih infekcija, treba prikupiti podatke o izloženim kontaktima i putem Povjerenstva ih obavijestiti o nužnosti i pravilima samoizolacije;

- Ako se radi o velikom broju kontakata na organiziranom okupljanju, kod kojih nije moguće pojedinačno procjenjivati rizik infekcije, a procjenjuje se da svi sudionici trebaju biti podvrgnuti samoizolaciji, organizator okupljanja treba pomoći u deseminaciji informacija sudionicima;

- Oboljele treba upisati u digitalnu platformu za praćenje COVID-19. Za sada je potrebno upisivati ih i u Registar zaraznih bolesti u NAJS, ali uskoro će se prijave automatizmom prebacivati iz Platforme, pa će ih epidemiolog samo trebati malo dopuniti i verificirati u NAJS-u. Liječnik obiteljske medicine (LOM) u nekim situacijama ranije nego teritorijalno nadležni epidemiolog dozna da mu je pacijent u skrbi pozitivan na SARS-CoV-2. U tom slučaju, LOM upisuje bolesnika u digitalnu platformu za praćenje COVID-19 i ispunjava individualnu prijavu zarazne bolesti i obavještava epidemiologa telefonom radi obrade bliskih kontakata. LOM odmah da bolesniku upute o izolaciji i karanteni ukućana te protumači važnost da bolesnik pripremi tablicu s kontaktima za nadležnog epidemiologa;

- Kontakte oboljelog se može upisati u Platformu ako se stigne nakon anketiranja oboljelih na terenu, identificiranja izvora infekcije, drugih bolesnika u okolini, upis oboljelih, i drugih prioriternih epidemioloških poslova.

- Kontakte kojima je radi karantene/samoizolacije potrebno otvoriti bolovanje treba uputiti da se jave izabranom liječniku; to im može prenijeti na različite načine, uključujući putem Povjerenstva za bolničke infekcije ako su iz zdravstvenog sustava ili putem dopisa kojeg uprava dječjeg vrtića/škole upućuje roditeljima, a ako su djelatnici domova za starije osobe epidemiolog ih treba izravno kontaktirati i sve objasniti. Ako nisu upisani u digitalnu platformu, njihov izabrani liječnik neće vidjeti

u svom informatičkom sustavu da je osobi određena samoizolacija, ali može ući u digitalnu platformu i provjeriti je li bolesnik s kojim je osoba bila u kontaktu doista upisana kao bolesna. Po potrebi može telefonom nazvati epidemiologa i provjeriti informacije;

- Podatke o kontaktima oboljelih svaki epidemiolog koji je zadužen za oboljeloga vodi u svojoj evidenciji, a način prikupljanja zbirnih podataka o kontaktima za potrebe izvještavanja ćemo definirati naknadno u suradnji s kolegama koji prikupljaju podatke za Stožer CZ;

- U nekim situacijama poput boravka bolesnika u zaraznom stadiju na većim okupljanjima (npr. gledateljstvo na sportskom natjecanju, sudjelovanje na vjerskom okupljanju poput Svete mise, boravak u noćnom klubu ili na koncertu), na kojima nema popisa sudionika, nema smisla pokušavati identificirati sve kontakte već samo treba pitati za bliske osobe s kojima je zajedno bolesnik išao na takvo okupljanje;

- Korisno bi bilo uz razgovor s oboljelim, poslati mu elektroničkom poštom informacije o bolesti, o putu prijenosa, načinu provedbe izolacije, tablicu za upis poznatih kontakata i upute što da kaže kontaktima. Takvo pismo može poslužiti i liječnicima primarne zdravstvene zaštite kao temelj za otvaranje bolovanja kontaktima. U prilogu prijedlog takvog pisma, koje se može po potrebi skratiti i/ili modificirati. Također, u prilogu je i primjer pisma roditeljima školske djece kojoj je određena samoizolacija, koje možete modificirati za vlastite potrebe.

S poštovanjem,

Dr.sc. Bernard Kaić, prim.dr.med.

Voditelj Službe za epidemiologiju
zaraznih bolesti